

HEMMESJÖBYGDEN

Meddelande från Hemmesjö hembygdsförening

Program

Söndagen den 11 januari kl 10 - 15 är det öppet hus i hembygdsstugan på Masugnsvägen 12 i Åryd. Kom in på en pratstund så bjuder vi på kaffe och glögg. Som vanligt blir det någon utställning eller föremål ur föreningens samlingar att titta på. Se anslagstavlor!

Du missar väl inte hembygdsföreningens **fotoalmanacka** för 1998. Nu finns den att köpa, bl.a. i Konsum, Åryd. Endast 35 kr. Hjälpt gärna till att identifiera "Smedens bostad" som finns med i nya almanackan. Det finns fortfarande kvar av 1997 års upplaga med äldre bilder från socknen. Passa på att köpa för komplettera Din "bilderbok" om socknen.

Blandat från bygden.

UPPSATSER

Två uppsatser med anknytning till bygden: Angelica Frisk har skrivit om "Attsjö järnväg 1906 - 1930". Beskriver bana, lok, vagnar, arbete och arbetare vid järnvägen.

Åsa Johnsson har skrivit om "Fornminnen i Hemmesjö socken". Båda skrifterna finns hos hembygdsföreningen.

RISINGEGÅRDEN

har av Boverket och kommunen fått bidrag till modernisering av värmeanläggningen, till utbyte av golv samt för renovering av kök. Flera års möda har äntligen givit resultat. Vi gratulerar.

HÖSTMÖTE

Textilkonstnärinnan Solveig Kristiansson gästade Hemmesjö hembygdsförening och berättade om utvandraröden i släkten. Sina minnen och berättelser har hon broderat i fantastiska gobelänger. Det blev ett välbesökt och mycket uppskattat möte.

KONSUM 70 ÅR

Den 15 april 1997 högtidlighölls 70-årsjubileet för Konsum Åryd. Vid mötet i gamla badhuset i Åryd berättade Harald Schön om Konsum genom de 70 åren och en utställning visade prov på tryck och reklam.

SCHÖNS STUGA

I hembygdsstugan visas nu hur det sett ut i stugan på Arvid Schöns tid. Det är Harald Schön som skänkt 4 tavlor, en för varje rum, med text och foton.

FONMINNESINVENTERING

Under sommaren har Hemmesjö socken inventerats på fornfynd. Förra gången det gjordes var på 1950-talet och synen på vad som skall registreras har ändrats sedan dess. Bl.a. är man mer intresserad av röjningsrösen nu. Under drygt en vecka arbetade personal på uppdrag från Riksantikvarieämbetet i Hemmesjö socken. Många nya fynd har gjorts. Hembygdsföreningen har haft kontaktpersoner till förfogande ute i byarna. Flera tidigare okända hällkistor har påträffats. Under vintern skall insamlade uppgifter sammanställas för att sedan göras tillgängliga. Artiklar i tidningarna under hösten om strypta anslag för fornminnesinventeringen antyder att redovisningen av resultatet dröjer.

S-KVINNOR

60-årsjubileum har S-kvinnorna i Åryd firat i november i år. I folketshuslokalen åts jubileumsmiddag och Lisbeth Jensen, ordf för S-kvinnor i Kronoberg, talade. Ulla Ekberg underhöll med diktläsning på temat "Från Fröding till Franzén". Nuvarande ordförande är Monica Gustavsson.

LYCKOSKO

Vid renovering i Billa Södergård rensades trossbotten från gammalt spån och allt slängdes på gödselhögen. Efter en tid hittade Ulla-Stina Åhman en liten barnsko som måste ha följt med spånet ut. I gamla tider var det vanligt att man gömde en barnsko i trossbotten för att därmed få lycka och välgång för husets barn. Den lilla skon kommer nu att förvaras på hedersplats.

John Andersson

Linda Eriksson är dotterdotter till Inga-Lisa Johansson i Åryd. När hon 1991 gick i klass 8 i grundskolan i Staffanstorp skrev hon en krönika över sin släkt. Krönikan har titeln "Mina rötter. En färd genom 3 generationer". Eftersom slakten har anknytning till Åryd kan ett utdrag ur krönikan vara av intresse för Hemmesjöbygdens läsare.

Det första kapitlet handlar om John Andersson, en känd Årydprofil. Detta kapitel återges i sin helhet:

År 1892 föddes min mormors far, John Andersson, i Växjö. Hans mor Jenny var ogift, och blev därför tvungen att lämna honom ifrån sig. Fosterföräldrarna som han kom till var bönder och bodde i Kvarnamåla. Där fick han det bra. John hade flera syskon, men de var alla på skilda håll. En av systrarna gav sig iväg till Australien.

Vid 18 års ålder tog John anställning vid kustartilleriet i Karlskrona, som sjöman. När han var 26 år gifte han sig med Klara Israelsson.

John arbetade som stabbläggare. Trots att det var ett riskabelt arbete, var lönen låg.

På sin fritid arbetade han mycket inom ABF. Han kämpade för att arbetarna skulle få möjlighet att läsa och bilda sig. I över 35 år skötte han ABF:s bibliotek utan lön. Han

ordnade med alla bokinköp. Själv hade han läst alla böcker som fanns i biblioteket, och han kunde berätta om dem. Det pratas än idag om hur mycket John gjorde för ABF, och hur villig han var när det gällde att arbeta ideellt. Förutom ABF, var han verksam i nykterhetsrörelsen, inom det fackliga och kommunala. Hans arbetsinsats var mycket stor.

På äldre dagar var John med i hemvärnet. När kung Gustav VI Adolf en gång var ute och reste, skulle han övernatta på Åryd station i sin kungliga vagn. Hemvärnet fick då den stora äran att gå vakt under natten. Ett antal män utsågs, och John var en av dem. Det var noggrant bestämt hur de skulle vara klädda och vilken frisyr de skulle ha. De var klädda i sina hemvärnsuniformer, vit hjälm, vita damasker, vita vantar och svart slips. Alla skulle ha benan åt samma håll, enligt instruktion från militära myndigheterna. Men det visade sig att samtliga uttagna vakter var flintskalliga...

John var en drivande kraft i samhället. Han var med i styrelsen i kooperationen och han var med om att öppna Åryds konsumaffär. När idrottsintresset i samhället blev större, var han med och arbetade för att man skulle få mark till en idrottsplats. Han var ordförande i Socialdemokratiska arbetarekommunen.

År 1969 gick John bort. Under sitt liv lade han ner mängder med tid och arbete på ideell verksamhet. Så här löd folks omdöme om John: "Han var en hedersman!"

I berättelsen om John Anderssons hustru Klara får man veta lite om hur det var att vara arbetarhustru i Åryd i början av detta sekel:

Familjen bodde i ett flerfamiljshus. Utrymmet de hade att använda sig av var ett rum och kök. Bekvämligheter var det ont om. Vattnet hämtades på gården. På gården hade man även höns, precis som alla andra familjer i huset. Vägglöss fanns det gott om. För att bli av med ohyran använde man sig av cyanväte. Alla dörrar och fönster klistrades igen under behandlingen. Därefter vädrade man ordentligt. Visst hade man det kanske besvärligt ibland, men familjen var inte fattigare än någon annan.

För att bidra till familjeförsörjningen, arbetade Klara åt herrgården ibland. Hon hjälpte till med tvätten. Detta var den enda möjligheten att tjäna pengar på i brukssamhället. Kvinnorna var dock bara en tillfällig arbetskraft. Herrgårdsfolket sade ifrån när de behövde hjälp. Kvinnorna arbetade från åtta på morgonen till åtta på kvällen. Deras lön var två kronor per dag. De bykte tvätten i stora kar med lut och aska. Därefter klappade de den. Det inträffade ibland olyckor med det varma lutet. Ofta fanns det ju barn i närheten som sprang omkring och lekte, och därmed råkade illa ut.

Förutom kvinnans vanliga sysslor i hemmet, var Klara engagerad i Verdandi som var en nykterhetsrörelse. Hon var även med i kommunalfullmäktige och fattigvårdsstyrelsen. När socialdemokraternas kvinnoklubb bildades år 1938, blev hon ordförande där.

Kapitlet om Inga-Lisa Johansson, Linda Erikssons mormor, är för långt att återges i sin helhet. Berättelsen om hennes skolgång är ett intressant tidsdokument:

Vägen till skolan var tre kilometer lång. Där gick Inga-Lisa varje dag, året runt. Hon hade inga långbyxor att ta på om vintern när det blev kallt, bara ett par tjocka, hemstickade strumpor. De räckte precis ovanför knäna, resten av låren var röda. De små fötterna värmdes av ett par tofflor. Under tofflorna fastnade det en massa snö. Inga-Lisa hade speciella stenar som hon alltid slog av snön på.

B-skolans klasser bestod av cirka 25 elever. Ingenting fick barnen gratis. Pennorna som de skrev med, böckerna som de läste i, allt fick föräldrarna betala. Maten som de åt i skolan, fick de ta med sig hemifrån. Den lilla matsäcken kunde bestå av lite mjölk att dricka och smörgåsar, med eller utan pålägg. Barnen fick äta i kapprummet. Det var en mörk korridor med fönster endast i ett hörn. Skolan hölls varm med en kamin. För att få lite omväxling på matsäckens innehåll, hände det ibland att barnen bytte smörgåsar med varandra

Inga-Lisa hade ett knep för att få pålägget på smörgåsen att räcka så långt som möjligt: hon föste det framåt allt efter som hon åt, och på så sätt hade hon ju det godaste kvar till sist!

En del barn var på sin skolväg tvungna att gå på samhällets järnväg. men detta ansågs farligt, och man tog därför följande beslut: Om barnen betalade "gångbiljett" fick de lov att gå på järnvägen. Annars fick de gå den fem kilometer långa omvägen... Det var stränga regler och stor orättvisa i skolan. Det gällde att uppföra sig ordentligt, för annars smällde det. I klasserna gick både bondbarn och arbetarbarn. Bondbarnen, vars familjer väl ofta hade det lite bättre ställt än andra, hade ibland med sig ägg till läraren. Föräldrarna till dessa barn blev bjudna på kaffe på examen.

På hösten hade man så kallat potatislov, för att kunna hjälpa bönderna med deras arbete. Ett annat lov var skurlovet. Då stängdes skolan för storstädning.

Skoldagen började med psalmsång och bön. Man hade också kristendomsundervisning. På slöjden fick flickorna lära sig göra trådknappar och sy i dem. De sydde också dukar. Naturligtvis fick de betala allt material själva. På slöjdlektionerna var alltid flickorna och pojkarna uppdelade. Pojkarna fick vara i källaren, medan flickorna var i skolsalen.

Redan i första klass fick barnen betyg. Det var ingen ovanlighet att elever fick gå om en klass.

I berättelsen om Inga-Lisas vuxna liv får man bl.a. veta att hon år 1940 gifte sig med träindustriarbetaren Karl Johansson och att hon liksom sina föräldrar engagerade sig i föreningslivet. Det gjorde även hennes man. Krönikan berättar:

Han var mycket aktiv inom folketshusföreningen och han satt med i Röda korsets styrelse. Han var även aktiv i idrottsföreningen. Ja, han var faktiskt med från allra första början när idrottsklubben bildades. Han och fjorton andra män höll den 9 september 1928 klubbens allra första möte. Man tog beslut om klubbens namn: Åryds Idrottsklubb. Man beslöt också att inträdesavgiften skulle vara två kronor.

Mark till en idrottsplats fick de gå till brukets disponent och be om. De fick sin mark och även om det nästan var den sämsta markbiten i trakten, så höll de till godo. Arbetet med den nya idrottsplatsen startade omedelbart. Det bestämdes att de medlemmar som ville hjälpa till, skulle få en timpenning på 35 öre. Alla medlemmar offrade all sin fritid för att mossen skulle bli en duglig plan. Det var väl drömmen om att Åryds fotbollslag skulle kunna börja spela, som lockade.

Inga-Lisa och Karl Johansson fick tre barn. Ett av dem var Linda Erikssons mor. Berättelsen om hennes skolgång får avsluta detta utdrag.

Vid sju års ålder började Anne-May skolan. Det var samma skola som hennes mor tidigare hade gått i. Hon hade lika lång skolväg (3 km), men till skillnad från sin mor hade Anne-May en cykel att ta sig dit med.

Endast tolv år gammal, började hon på Växjö högre allmänna läroverk. Hon fick på egen hand åka tåg in till "stora staden". På denna skolan fanns det både gymnastiksal och matbespisning, till skillnad från den gamla B-skolan.

Flerfamiljshuset som omtalas i början var arbetarkasernen Buskakull, belägen några hundra meter söder om fabriken och järnvägen. Inga-Lisas skola låg i Billa, alldeles bredvid församlingshemmet. Den omtalade idrottsplatsen fanns där Bollvägen och Löparevägen nu ligger.

Urval och kommentarer gjorda av Nils Fredrik Hjelmqvist.

C.J. Johansson

Vid genomgång av mina föräldrars efterlämnade gamla papper, faller det mig i sinnet att anteckna deras härkomst samt deras levnadsöden.

Min mor Lena Maria var född år 1834 i Linneryd Södergård. Min far Johan Petersson var född år 1843 i Attsjö Norregård Furuby socken.

Ingick äktenskap år 1866 och flyttade till torpet Norratorp i Attsjö. Far var mycket fattig. Mor hade i arv efter sina föräldrar cirka 1200 Riksdaler silvermynt. År 1870 flyttade de till Sjöaryd som utgjorde 1/32 mantal Furuby Håkansgård vilken fastighet de förvärvade för ett pris av 1400 kronor. Boningshus och ladugård var förfallna, och uppfördes nya efter några år. Det var mycket fattigt under min uppväxt. Vi var 6 syskon. Min broder August född år 1866, min syster Hilda född 1868. Jag undertecknad född år 1870. Syster Ida född år 1873, syster Anna född år 1877. En syster Johanna född år 1879 avled några månader gammal. Min bror August avled vid 18 års ålder. Mina övriga systrar lever alla för närvarande.

Jag vill härmed nämna något om mig själv. Jag var hemma hos mina föräldrar tills jag var på mitt 30 år. Mitt arbete bestod av biträde vid jordbruket när så fordrades. Dessutom var arbete i skogarna om vintrarna med bjälk och sparrhuggning samt ved. Jag har huggit många famnar för 75 öre famn. Jag har ej haft mer än högst en krona. Om somrarna och när jorden var laken hade jag arbete av olika slag hos dem som var i behov av hjälp. 1896 var jag på banarbete på Tingsrydsjärnvägen. 1897 var jag i Danmark på Tegelarbete.

1899 inköpte jag 1/2 mantal Risinge Södergård med tillträde år 1900. Den 1 april samma år flyttade jag dit tillsammans med min syster Anna, hon var hos mig till 1909 då hon gifte sig och flyttade till Kårestad Stom, där hon ännu är. År 1901 flyttade mina föräldrar hit, efter de sålt sin gård Sjöaryd, här bodde de till sin död, avled efter fyllda 85 år.

År 1907 blev jag ledamot i Hemmesjö kommunalnämnd och fattigvårdsstyrelse och ordförande 1908. I fattigvårdsstyrelsen stod jag kvar i 20 år och i kommunalnämnden i 40 år. 1910 blev jag vald till kommunalstämmans ordförande, vilken befattning jag ännu har, dessutom har under denna tid innehaft många viktiga kommunala uppdrag.

1913 den 18 oktober ingick jag äktenskap med Matilda Alisa Jakobsson, född den 18 juli 1880 i Skårtaryd Norregård av Dädesjö församling. Under detta äktenskap har vi 5 barn:

- Dotter Edit Alice Karola
- Son Bertil Johan Bernhard
- Dotter Astrid Adela
- Dotter Vera Maria
- Son Carl Yngve

År 1949 försålde gården 1/2 mtl Södergård jämte inägan till ¼ mtl Risinge Södergård 3:2 som jag under senare år förvärvat. Till Carl Werner Malmqvist och hans hustru vår dotter Astrid som äger gården Släna där dem bott några år vilken gård Malmqvist är född.

Jag med hustru och Vera samt Yngve bor kvar här i samma boningshus, vilken en lägenhet jag och min hustru har förbehållit på vår återstående livstid.

Ibland mina övriga kommunala uppdrag kan jag bland annat nämna; har jag varit ledamot i taxeringsnämnden i en 35 år, därav 15 år som kronoombud, samt var livsmedelsnämndens ordförande en tid i första kristiden 1917 -

1918, samt varit ledamot i vägstyrelsen i 7 år. Har blivit förärad guldmedaljen av 5:te storleken för medborgerlig förtjänst.

Jag har härmed velat i huvuddrag (visa) hur en människas tillvaro kan gestalta sig under dennes levnad. Det kan synas mörkt ibland att strida mot fattigdom och besvärligheter. Men skall det lyckas, måste man arbeta och spara, ej tappa mod, vara ärlig i allt görande och låtande, vara trogen i vad som blir en pålagd, ja vara människa med människa och göra vad samvetet bjuder, vara rädd om sin heder och göra vad som rätt är. Jag är nu på mitt 80de år och har det gott på gamledar bland vänner församlingsbor.

Risinge Södergård, Åryd den 15/3 1950
C.J. Johansson

Det gamla betyget

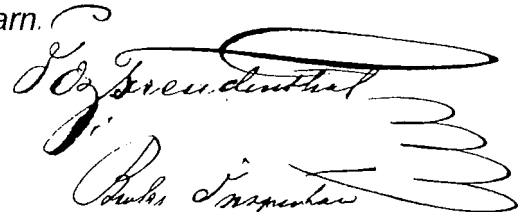
Hemma hos Axel Johansson i Lessebo finns bevarat ett gulnat och slitet papper. Det är ett betyg som Axels morfar fick när han slutade som smed på Åry Bruk under ett av de sista verksamhetsåren på bruket. Med snirklig stil och avslutat med en pampig namnteckning och sigill i rött lack lyder det:

Hammarsmeden C. J. Strömqvist som varit här såsom sådan under sju år, blifver den 24 Oktober detta år ledig att afflytta härifrån. Strömqvist är en duglig smed på Franche Comté smide och kan han äfven smide på Lancharschi smide. Han är äfven en duglig räckare.

Under de år han varit härstädes, har han icke bortsmidt något, men väl fått betydligt med öfverjärn hvilket äfven hans smidesbok utvisar. Någon skuld till bruket har han icke för närvarande.

Uti allo har Strömqvist visat en hedrande wandel och är det med skäl jag kan rekommendera honom. Strömqvist är gift och har fyra barn.

Åry Bruk den 8 mars 1871
J Freudenthal
Bruks Inceptor

Carl Johan Strömqvist, benämnd Mästersmed i kyrkboken, var född den 24/10 1833 i Ramkvilla. Han var gift med Sara Stina Petersdotter från Dädesjö. De fick under sin tid i Åryd barnen Lovisa, Emil Herman Verner, Josefina Albertina, Sara Alfrida och (sedan ovanstående betyg skrivits) Hulda Victoria. Familjen flyttade i november 1872 till Hovmantorp.

En hammarsmed arbetade med att genom s.k. färskning göra det kolrika tackjärnet smidbart genom uppvärmning och bearbetning under en kraftig hammare. Det har funnits flera olika tekniker för färskning, bl.a. de här nämnda Franche Comté och Lancashire (något felstavat i betyget). Tysksmide var en annan vanlig färskningsmetod. Som vi ser av namnen kom metoderna från kontinenten. Arbetet bedrevs i lag om flera personer med t.ex. hammarsmedmästare, smeddräng, mästersven och koldräng. När tackjärnet efter färskning blev smidbart arbetades det ut (räcktes) till stångjärn. Därav benämningen räckare på den som arbetade vid stångjärnshammaren.

Överjärn och överkol var ett slags bonus som smeden fick då han använt mindre träkol eller producerat mer stångjärn än vad som förväntades av honom. Att de anställda stod i skuld till bruket var mycket vanligt. Värdet av de varor bruket tillhandahöll blev ofta större än arbetslönen. Ofriheten blev på detta sätt mycket stor.

Man kunde ju inte sluta en anställning om man inte kunde betala sin skuld. Det kunde hända att en ny arbetsgivare tog över skulden från den förra.

Bruksinspektör vid den här tiden var, som vi ser av betyget, Johan Jacob Freudenthal, född 1830 i Värmland (Botilsäter). Han kom till Åryd från Sandsjö 1862 och var gift med Sofia Vilhelmina Humble, bördig från Karlskrona. De drabbades under sina år i Åryd av tragiska omständigheter. Sönerna Henric Emil, Johan Oscar och Knut August föddes i rask takt 1868, -69 och -70. Inom loppet av åtta månader kring 1870 dog alla barnen, den äldste 16 månader och den yngste endast 12 dagar gammal.

På barnens gravar restes små järnkors. Gravarna finns inte längre markerade men två av korsen, som under en längre tid förvarats bakom kyrkan i Billa, har i år fått en hedersplats alldeles framför kyrkporten. Tillsammans med sju större järnkors har de restaurerats och placerats på ömse sidor om gången fram till kyrktrappan. Gå fram och titta på korsen! Med lite möda kan man läsa barnens namn.

Freudenthal flyttade 1871 tillbaka till Sandsjö. Efterträdande inspektör hette Eric Conrad Nilsson, född 1835 i Örebro. Nilsson stannade till 1877 då han efterträddes av Erland Strömstedt, född 1855 i Tångeråsa i Närke. Vi kan här se att tre på varandra följande bruksinspektörer kom från Bergslagen. Det kanske var ett sätt av ägarna till Åryd att ta in impulser utifrån för att försöka rädda verksamheten i järnbruket.

Den som vill veta mer om järnets historia kan läsa i Carl-Herman Tillhagens bok "Järnet och människorna" som behandlar både arbetsmetoder, bruksmiljö och skrock och vidskepelse. En mycket bra bok!

På kyrkvinden

En söndag i mitten av september fick besökarna i Hemmesjö kyrka titta på några av kyrkans inventarier. Symbolerna i kyrkans målningar förklarades, prästens olika klädedräkter visades liksom kyrksilvret. Från kyrkvinden hade några föremål hämtats ner. Ett urval av de böcker som förvaras på kyrkvinden togs med till församlingshemmet där besökarna fick bläddra i dem.

Långt innan det fanns folkbibliotek eller boksamlingar hos nykterhetsrörelse och arbetarrörelse fanns det ett sockenbibliotek. Det är delar av detta sockenbibliotek som nu förvaras på kyrkvinden.

Naturligtvis bestod biblioteket till stor del av religiös litteratur och diverse förordningar men ett mindre antal böcker hade mer världslig anknytning. Här följer några exempel på vad man kan hitta:

"Husflitens tillstånd i Sverige och dess betydelse för vårt land." C.E. Ljungberg, 1871.

Författaren pekar på vikten av hantverk och slöjd för ett lands välmåga.

"Handlingar utgifna af Kronobergs läns Hushållningssällskap år 1865." Boken innehåller bl.a. årsberättelsen för 1864. Ett avsnitt handlar om byggnadssättet på mindre hemman i Kronobergs län och på sex planscher finns vackra illustrationer på lämpliga hustyper. Här hittar man många exempel

på byggnadsstilar och utsmyckningar som kan vara till nytta för den som restaurerar hus från den tiden.

"Lärobok i Musiken, med särskilt afseende på Sång", Abr. Mankell, 1835. Innehåller allt om nottecken, tonarter, ackord, stämmor och musikstilar.

En bok som kan vara nyttig även idag är "Wedbesparing! Iakttagelser vid eldningen af våra wanliga kakelugnar, för att med minsta contanta omkostnad och största wedbesparing kunna uppvärma rum och bostäder". Den är tryckt 1858 och texten är i frakturstil. Här beskrivs hur veden skall vara beskaffad, kakelugnens uppbyggnad, eldningssätt och användning av eldgaffel och spjäll. I samma inbindning finns ett rättstavningshäfte från 1855. På sidan 7 får man lära sig när j-ljudet stavas med hj: "Hjelten Hjalmar hjälpte sin vän Hjalte att sätta hjelmen på hjessan för att skydda hjernan".

Som ett komplement till vedeldningsboken finns "Allmänna eldsläcknings-reglor. Hjelpreda för brandkårar, sprutfabrikanter och sprutmästare, kommunal- och polistjenstemän, husegare.m.fl." Boken är försedd med "upplysande trädsnitt", det vill säga illustrationer föreställande pumpar och redskap.

Flera böcker har anknytning till jordbruket. Därbland finns "Den förträffliga och tillförlitliga Häste-Boken" från 1856 och "Om införskrifning av Race-Boskap" från 1844. I boken "Praktisk skogsskötsel" från 1852 beskrivs fällning, sådd, gallring, svedjning och kolning i både res- och liggmilor.

"Praktisk handledning i svenska landtbruket, till allmogens och nybegynnarens tjänst" har bl.a. ett stort antal trädsnitt föreställande redskap för landtbruket.

I boken "Vårt bästa guld" med undertiteln "Några ord till landtmannen uti en för jordbruket synnerligen viktig fråga" döljer sig propaganda för att använda latrin som gödningsämne på åkrarna. Någon av läsarna kanske har hört talas om Pudrett.

En av de äldsta böckerna är från 1811 och heter "Anvisning till linodling och linets handterande tills det häcklas". Fem vackra kopparstick illustrerar hanteringen av linet.

Boken med de vackraste illustrationerna är "Porträtt-galleri af samtidens utmärktare män jemte biografier" med tryckår 1851. I text och på detaljerade kopparstick beskrivs politiker och militärer vars namn numera fallit i glömska. Möjligen med undantag för fältmarskalk Radetzky, vars namn förekommer i en välkänd Strauss-marsch.

Bland historieböckerna finns "Svenska Konungalängden från och med Margaretha till Gustaf I" och med en andra del sträckande sig in i nutid, det vill säga 1840-talets början då boken trycktes hos L.J. Hjerta.

Häftet "Arkif för Hushållningen och Näringarne" utkom varje vecka och finns hophäftat i flera böcker, bl.a. från 1820-talet. Innehållet är det mest blandade man kan tänka sig: Praktiska tips i vardagen, beskrivning av tekniska uppfinningar, matrecept, jordbruksmetoder mm. Mycket intressant läsning.

Alla de ovanstående böckerna skulle man kunna hitta i vilket sockenbibliotek som helst. Däremot boken "Korta underrättelser rörande Svenska Stångjerns-Smidet" från 1839 har säkert köpts in för järnbrukets behov.

Till sist måste något sägas om bokbanden. Böcker köptes på den tiden oftast i häftat utförande och lämnades efteråt till en bokbindare för att få styva pärmar och skyddande papper på pärmarna. Böckerna på kyrkvinden har vackert marmorerat papper och bokbanden är en fröjd för ögat. Hoppas därför att böckerna kan få en mer lättillgänglig plats.

Hemmesjöbygden utges av Hemmesjö hembygdsförening. Föreningen arbetar i Hemmesjö socken som omfattar Billa, Hemmesjö, Gummatorp, Risinge, Södra Åreda och Åryd. Du blir medlem genom att betala medlemsavgiften, 50 kr pre person. Postgironummer: 72 98 81 - 3. Där inget annat anges är artiklarna skrivna av redaktören.

Pl: N: 5.

Plan till mindre lathugårdsbyggnad

